

Ankara su tesisatının Belediyeye devri hakkında Kanun tasarısı ve İçişleri, Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (1/155)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-152, 6/298

29 . I . 1946

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Ankara su tesisatının Belediyeye devri hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 28 . I . 1946 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başbakan

Ş. Saracoğlu

Ankara Şehir su tesislerinin Belediyeye devri hakkında kanun tasarısının gerekçesi

Çankaya yolu ile Ankara su tesislerinin inşasına 1920 de başlanmış bu hizmetler için Ziraat Bankasında Ankara Şehremaneti namına açtırılan kredilerden 1927 senesine kadar 894 600 lira sarfedilmiştir.

Şehremanetin malî durumu ne Hazinesinin kefaleti ile Ziraat Bankasında açılan krediden alınıp sarfedilen paraların ödenmesine ve ne de gelişme halinde olan şehrin su ihtiyacına mütenazır tesisler vücuda getirmeye müsait bulunmadığı cihetle bu mühim belediye hizmetinin aksamaması için Bakanlar Kurulunca 14 . III . 1928, 25 . V . 1928 tarihli ve 5320, 6664 No : lu kararlarla bâzı tedbirler derpiş edilmiştir.

Bu kararlara istinaden Maliye Bakanlığı ile Ankara Şehremaneti arasında yapılan anlaşmaya göre Şehremanetin Hazine kefaleti ile Ziraat Bankasından aldığı 894 600 liraya ilâveten Hazinece yeniden 375 400 lira verilmek suretiyle alacak miktarı 1 270 000 liraya çıkarılmış buna mukabil Şehremanetince teşkil edilecek ve şirketten Hazineye bu miktar hisse senedi verilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu anlaşma mucibince Şehremaneti tarafından teşkil edilen «Malzeme inşaiye», «Un ve ekme» ve «Çimento», Şirketlerine ait 450 000 liralık hisse senedi Hazineye verilmiş ise de Elektrik ve Hava-gazı Şirketine belediyenin borçlu bulunması ve Su Şirketinin teşkil edilmemesi yüzünden geri kalan hisse senetleri verilmemiş, bu sebeple belediye Hazineye 820 000 lira borçlu kalmıştır.

Bir müddet sonra mevcut tesisler süratle inkişaf halinde olan şehrin su ihtiyacını karşılayamaz hale gelince bu tesislerin genişletilmesi için 10 . VI . 1930 tarihli ve 1712 No : lu Kanunla Hükûmete Ankara Su İşleri için 2 milyon liraya kadar taahhüde girişmeye mezuniyet verilmiştir.

Bunun üzerine Bayındırlık Bakanlığında «Ankara Şehir İçme Suyu Komisyonu» teşkil edilerek tesisler işi ile bu komisyon iştigal etmeye başlamıştır.

Bir müddet sonra 21 . VII . 1932 tarihli ve 13198 numaralı Bakanlar Kurulu kararıyla, Hazinesinin belediyeden alacaklı olduğu meblâğ ile faizlerine karşılık olarak belediyeye ait bir milyon üç yüz altmış yedi bin lira muhammen kıymetli su tesisleri Hazineye devredilmesine mukabil Ankara su işlerinin idare ve işletilmesi, 1779 numaralı Ankara şehri su tesisatı için yapılacak istikraza ait kanunun 3 ncü maddesinin verdiği yetkiye istinaden Ankara Belediyesine bırakılmış sâfi gelirin yarı yarıya Hazine ile belediye arasında paylaşılması kabul edilmiştir.

1936 yılında Bayındırlık Bakanlığındaki Ankara Şehir İçme Suyu Komisyonu ilga edilmesi üzerine, Bakanlar Kurulunun 5 . V . 1937 tarihli ve 2/6522 numaralı kararıyla verilen yetkiye istinaden, işletmeden hâsıl olan sâfi gelirin yarı yarıya paylaşılmasından vazgeçilerek bu gelirin, tadillerle ve yeniden yapılacak tesislere sarfedilmek üzere ihtiyata alınması Maliye Bakanlığı ile Belediye arasında kararlaştırılmıştır.

Dünya harbi sebebiyle malzeme ve işçilikten hâsıl olan fiyat yükselişlerini karşılamak üzere, ihtiyata ayrılan paradan «180 000» liranın işletme işlerinde kullanılmasına Bakanlar Kurulunca 24 . IV . 1942 tarihli ve 2/17762 numara ile karar verilmiş, daha sonra da bu kayıt eski Anlaşma metnine ilâve edilmiştir.

Bundan başka, 3106 sayılı Kanuna tevfikân Bayındırlık Bakanlığınca yaptırılmış olan Çubuk Barajı Su tesisatı Barajdan süzme tesisine kadar olan isale hattının işletmesi de 23 . V . 1938 tarih ve 2/8828 numaralı Bakanlar Kurulu kararıyla Ankara Belediyesine bırakılmıştır.

Ankara İçme Suyu Komisyonu tarafından, teşekkül tarihi olan 1931 den ilga edildiği 1936 yılına kadar, 1712, 1779, 2269, 2511, 2816, 2866 ve 3106 sayılı kanunlara istinaden Maliye ve Bayındırlık bütçelerinden, Ankara su tesisleri için sarfedilen paralar, kesinhesap kayıtlarına göre 3 507 519 liraya baliğ bulunmaktadır.

Mülkiyeti Devlette olup işletmesi belediyeye bırakılmış olan Ankara su tesislerinin tamamının bugünkü kıymeti 4 687 680 lira olarak tahmin edilmektedir.

Kanun projesi ile mülkiyetinin Ankara Belediyesine devri düşünülen bu tesisler, yeraltı ve üstü isale hatları, su depoları, bekçi kulübeleri, makineler gibi menkul ve gayrimenkuller.

Yukarda sözü geçen, 21 . VII . 1932, 5 . V . 1932 tarihli ve 13198, 2/6522 numaralı Bakanlar Kurulu Kararlarına göre Ankara Belediyesi ile yapılan anlaşma gereğince, su tesislerine sarfedilmek üzere ihtiyata alınan ve bu kanun tasarısında Ankara Belediyesine devri düşünülen paralar 400 000 lira kadardır.

831 numaralı Kanunla, gerek vakfa ait olsun ve gerek her hangi bir suretle vücuda getirilmiş bulunsun, umumun istifadesine mahsus olarak şehir ve kasabalara ve köylere isale edilmiş suların idaresi, «kâffei Müessesat ve Mebani varidatı ile» belediye ve köy ihtiyar meclislerine devir ve tevdi olunmuş ve 1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 25 nci fıkrasıyla de su işleri belediyelerin vazifeleri arasına alınmış olduğundan kamu hizmetine mahsus olup Hazinesin mülkiyetinde bulunan Ankara şehri su tesisatı ile buna ait gayrimenkuller üzerinde, belediyenin alâkasının tamamının temini ve şehir su ihtiyacının bu suretle daha elverişli bir şekilde temini için, şimdiye kadar toplanan ihtiyat akçısı da dâhil olmak üzere Ankara şehri su ihtiyacını temin eden bilûmum tesislerle gayrimenkulların bedelsiz olarak Ankara Belediyesine devri ve temlikinin muvafık olacağı düşünülmüş ve bunun için ilişik Kanun tasarısı hazırlanmıştır.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 1/155

Karar No. 28

6 . V . 1947

Yüksek Başkanlığa

Ankara su tesisatının Belediyeye devri hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısı İçişleri Bakanının huzurıyla incelendi.

Hükümet gerekçesinde yazılı tafsilâttan da anlaşılacağı üzere Cumhuriyetin kuruluşundan beri Ankara şehrinin bütün içtimai kadroları ile geliri ve gideri kendi belediye idaresine yeter kıvama ginceye kadar içme su ihtiyacının geçir-

• diği safhaların her birinde gerek ikraz gerek yardım gerek su işini bizzat Devlet uhdesine almak suretiyle lüzumlu tesislerin kurulup işletilmesi zaruri bir keyfiyet olup yirmi yıldan fazla bir zamandan beri bu safhalar birbiri ardınca geçirilerek bugün Devletin içme suları hakkında kabul eylediği 689 sayılı Ana Kanunda gösterilen vaz'ı asliye ircaı yani Türkiye'mizin diğer şehirlerinde olduğu gibi 1580 sayılı Belediye Kanununun belediye vazifelerini sayan 15 nci maddenin 25 nci fıkrasında yazılı olduğu üzere içme suyu isale ve işletmesi ile ilgili kamu hizmetlerinin bir belediye vazifesi olarak Ankara Şehri Belediye İdaresince yönetilmesi uygun görülerek tasarı Komisyonumuzca aynen ve oybirliği ile kabul edilmiştir. Havalesi gereğince Bayındırlık Komisyonuna

verilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Komisyonu

Başkanı	Başkanvekili	Sözeü
Tekirdağ	Çorum	Kars
C. Uybadın	A. Tüzün	A. Eyidoğan
Kâtip		
İsparta	Antalya	Balıkesir
S. Köksal	R. Kaplan	F. Tiritioğlu
Bolu	Çorum	Giresun
I. Yalçın	S. Karafakioğlu	E. Dizdar
Gümüşane	Kayseri	Kocaeli
A. K. Varınca	F. Apaydın	C. Aksu
Konya	Siird	Sivas
Ş. Ergun	L. Yavuz	N. Ergin
Tokad		Yozgad
R. Güreli		I. Olgun

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 1/155

Karar No. 6

14 . V . 1947

Yüksek Başkanlığa

Ankara su tesisatının Belediyeye devri hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulunca Yüksek Meclise sunulan ve İçişleri Komisyonunca da incelenen kanun tasarısı havalesi gereğince Komisyonumuz tarafından da incelendi.

Hükümet gerekçesinde etraflıca zikredilen tarihten de anlaşılacağı veçhile bu tasarıda; 1779 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi gereğince işletmesi Ankara Belediyesine verilmiş olan ve mülkiyeti Hazineye ait bulunan 4 687 680 lira kıymetindeki bu tesislerin mülkiyetinin; ihtiyatta toplanan paralarla birlikte, Ankara Belediyesine terkedilmesi derpiş edilmektedir.

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinin 25 nci fıkrasıyla şehir suları, Belediyelerin vazifeleri arasına almış olduğu kamu hizmetlerinden sayıldığı cihetle Hazinesinin mülkiyeti altında bulunan Ankara Şehri su tesisatıyla buna ait gayrimenkuller üzerinde, esasen bu te-

sisler üzerinde işletme vazifesini ifa etmekte olan, Belediyenin tam alâkasının temini hususundaki mütalâalar Komisyonumuzca da çok yerinde görülmüştür.

Ancak tamamıyla bir kamu hizmeti olan bu işler üzerinde Bayındırlık Bakanlığınca tam ve kâmil bir murakabenin temini zaruretini ve bu maksatların temini için Bakanlık teşkilâtında kurulmuş olan (şirketler ve müesseseler) genel müdürlüğü kadrosunun da maksada yeter bir şekilde görevlendirilmesi lüzumunu da komisyonumuz üzerinde durulmaya değer çok esaslı bir konu telâkki etmektedir.

Bundan başka Devletimizin. Başkenti olan Ankara'nın bugünkü su ihtiyacı durumuyla mevcut tesisler tarafından temin edilmekte olan su miktarını ve ilerde şehrin gerek imar ve gerek nüfus artışı ile su ihtiyacına arzedeceği umumî durumu göz önünde tutarak mevcut tesislerin fennî icaplara uygun bir şekilde ıslahı

ve yenlerinin ilâvesi suretiyle gereken fenni tedbirlerin şimdiden alınması lüzumunu da çok önemli bir konu olarak görmekteyiz.

Bu maksadı temin için Ankara Belediyesi teknik teşkilâtının yeter sayı ve evsafa teknik elemanlarla teçhizi temennisini, şehrin bugünkü ve gelecek durumu bakımından üzerinde ehemmiyetle durmak gereken bir konu olduğu kanaatiyle, burada zikretmeyi Komisyonumuz faydalı görmektedir.

Yukarda zikredilen ve Ankara Şehrinin hususiyeti bakımından önemli gördüğümüz cihetlerin de göz önünde tutulması temennisıyla tasarı Komisyonumuzca da aynen ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunular.

Bayındırlık Komisyonu

Başkanı
Trabzon
S. Day

Sözcü
Ankara
R. Börekçi

Kâtip

Niğde

Antalya

Burdur

I. R. Soyer

A. Aksu

A. A. Çınar

Çoruh

Kocaeli

Dr. C. Kazancıoğlu

A. F. Abasıyanık

Konya

Kütahya

Malatya

R. Erel

H. Benli

M. S. Eti

Maraş

Niğde

H. R. Tankut

H. Mengi

Tunceli

Urfa

M. Tan

R. Soyer

İmzada bulunmadı

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/155

Karar No. 105

29 . III . 1949

Yüksek Başkanlığa

Ankara su tesisatının belediyeye devri hakkında Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 29 . I . 1946 tarih ve 6/298 sayılı tezeresiyle Yüksek Meclise sunulan ve yedinci Dönemin sona ermesi üzerine hükümsüz kaldığı halde sekizinci Dönemde tekrar Hükümetçe ihya edilen Kanun tasarısı İçişleri ve Bayındırlık Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmekle İçişleri Müsteşarı, Bayındırlık Bakanlığının yetkili temsilcisi ve Ankara Belediye Başkanı hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Tasarı, 1779 sayılı Ankara şehri su tesisatı için yapılacak istikraza ait kanunun 3 ncü maddesiyle işletilmesi Ankara Belediyesine devredilmiş olan Su İdaresine ait bütün menkul ve gayrimenkullerin mülkiyetinin de ihtiyatta toplanan paralarla birlikte Ankara Belediyesine devrini temin etmek maksadiyle hazırlanmış bulunduğu yapılan açıklamalardan anlaşılmıştır.

İçişleri ve Bayındırlık Komisyonlarınca da aynıyle kabul edilen tasarı esas itibariyle Komisyonumuzca da kabule değer görülmüştür.

Ancak, Ankara Sular İdaresine yeni bir şekil veren bu tasarı ile idarenin şahsiyetini, tâbi olacağı sair hukuki hükümleri de tesbit ve mallarının hangi esaslar dairesinde devredileceğini tâyin etmeyi, her türlü ihtilâfları önlemek bakımından Komisyonumuz faydalı bulmuş ve bu suretle;

Tasarının birinci maddesinde, idarenin unvanı ve tüzel kişiliği haiz olacağı ve özel hukuk hükümlerine tâbi lacağı,

İkinci maddesinde, Muhasebei Umumiye Kanununa, Belediye muhasebe usulüne, Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine tâbi olacağı, memurları hakkında belediye memurları hükümleri uygulanmayacağı ve işletme hususunda Ankara Elektrik ve Havagazı İdaresi hakkındaki esaslar göz önünde bulundurularak Belediye Meclisince tanzim edileceği;

Üçüncü madde ile Belediye Meclisi dilerse, hesapları ayrı tutulmak kaydıyla bu idareyi Elektrik ve Havagazı İdaresine bağlihyabileceği;

Dördüncü maddede, Hazineye ait olan bu te-

sislerin belediyeye devredildiği:

Beginci madde, devredilen malların kıymetlerinin ne suretle tesbit edileceği;

Altıncı madde ile de, bu devrin her türlü harç ve resimden muaf tutulacağı belirtilmiş yedi ve sekizinci maddeler yürürlük hükümlerini ihtiva etmiş bulunmaktadır.

Bu esaslara göre kurulacak olan (Ankara Sular İdaresi) ne de mümasili bulunan diğer idarelerin haiz oldukları bütün hukuki imkânlar temin edilmektedir.

Komisyonumuz görüşme sırasında Ankara şehrinin bugünkü su ihtiyacının bilhassa yaz aylarında temin edilemediği ve metre kübünden halen alınmakta olan ücretlerin artırılması suretiyle tesislerin düzeltilmek istenildiği konusu üzerinde durulmuştur. Bu hususta alınan izahlara göre şehrin su şebekesinin plânsız bir şekilde yapılmış bulunduğu ve hassatan mevcut suyun yarısına yakın bir miktarının 250 çeşme ile yollar ve bahçeler ve parklarda kontrolsüz bir surette sarfedilmekte bulunduğu ve bu sebeple yer altı membalarından elde edilen suların israf ve kifayetsizliği karşısında Baraj suyundan litre tesisiyle şehre daha pahalı su temin etmek zarureti hâsıl olduğu ve bütün bu masrafların abonelere yükletildiği gibi yeni tesislerin vücuda getirilmesi için ücretlerin artırılması halinde

hemşehrilere yeniden haksız külfetler yükletileceği bu takdirde dahi yeni tesislerin yapılması mümkün olamayacağı anlaşılmış bulunmaktadır.

Nüfusu birkaç yıl içinde 250 binden fazlaya çıkan Başkentin 15 milyona yakın bir ödenekle ıslahı mümkün olan ve belediyece iktihamı kaabil olmıyan su işlerine Hükümetçe gereken yardımın yapılmasını Komisyonumuz tavsiyeye değer bulmuştur.

Yukarda arzedilen esaslar dairesinde yeniden hazırlanan tasarı Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Sözcü
Mardin	Diyarbakır	Ankara
R. Erten	I. H. Tigrel	M. Eriş
Amasya	Ankara	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	Dr. A. H. Selgil	Gl. R. Alpman
Bursa	Çoruh	Diyarbakır
F. Bük	Dr. C. Kazancıoğlu	C. Ekin
Diyarbakır	İsprta	İzmir
Ş. Uluğ	K. Turan	M. Birsel
İzmir	İzmir	Kastamonu
S. Dikmen	S. Odyak	M. Akalın
Kastamonu	Malatya	Malatya
T. Coşkan	M. S. Eti	Ş. Tugay
Manisa	Niğde	Rize
F. Kurdoğlu	R. Gürsoy	T. B. Balta

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ankara su tesisatının Belediyeye devri hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — 1779 sayılı Kanununun 3 ncu maddesi gereğince işletmesi Ankara Belediyesine devredilmiş olan Su İdaresine ait bütün menkul ve gayrimenkullerin mülkiyeti, ihtiyatta toplanan paralarla birlikte Ankara Belediyesine terk edilmiştir.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Ankara su tesisatının Belediyeye devri ve işletilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Ankara Belediyesine bağlı olmak üzere «Ankara Sular İdaresi» adı ile tüzel kişiliği haiz ve özel hukuk hükümlerine tâbi bir idare kurulmuştur.

MADDE 2. — Bu idare Muhasebei Umumiye Kanunu ile Belediye muhasebe usulüne ve Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hükümlerine bağli değildir. Memur ve hizmetlileri hakkında Belediye memur ve hizmetlilerine ait hükümler uygulanmaz.

Müessesenin sermayesi ve idare şekli ve

Hü.

B. K.

memur ve hizmetlilerinin tâbi olacağı esaslar işletmenin bünye ve ihtiyacına göre ve Ankara Elektrik ve Havagazı İdaresinin bağlı bulunduğu hükümler göz önünde bulundurulmak suretiyle Belediye Meclisince kararlaştırılır.

MADDE 3. — Ankara Belediye Meclisi bu idareyi ve gerekli görürse diğer işletmelerini, hesapları ve bütçeleri ayrı tutulmak şartıyla Ankara Elektrik ve Havagazı İşletmesi İdaresine bağlamaya yetkilidir. Bu takdirde bağlanacak işletmeler hakkında da 4325 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 4. — Hazineye ait olup 1779 sayılı Kanunun 3 ncu maddesi gereğince işletmesi Ankara Belediyesine devredilmiş olan su tesislerinin mülkiyeti bütün menkul ve gayrimenkulleriyle devredilen mallara ait her türlü hakları ve borçlarıyla birlikte Ankara Belediyesine bedelsiz olarak devredilmiştir.

MADDE 5. — Devredilen tesislerle menkul ve gayrimenkul malların satınalma veya tesis kıymetleri ile bugünkü durumları ve işletmeye konuldukları tarihten beri geçen süre içinde ticari esaslara göre itfa edilmesi gerekli miktarlar göz önünde bulundurulmak suretiyle Maliye ve Bayındırlık Bakanlıklarıyla Ankara Belediyesi temsilcilerinden kurulacak üç kişilik bir Komisyon tarafından kıymetleri takdir edilerek İdarenin sermayesine katılır.

MADDE 6. — Bu devir her türlü harç ve resimden muaftır.

MADDE 7. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini İçişleri, Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

MADDE 2. — Bu kanun yayım tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeye Maliye ve İçişleri Bakanları memurdur.

Başbakan	Ad. B.	M. S. B.
Ş. Saracoğlu		A. R. Artunkal
İçiş. B.	Dışiş. B. V.	Ma. B.
Hülmî Uran	N. E. Sumer	N. E. Sumer
M. E. B.	Ba. B.	Eko. B.
Yücel	Sırrı Day	Fuad Sirmn
Sa. ve S. Y. B.	G. ve T. B.	Ta. B.
Dr. S. Konuk		Ş. R. Hatipoğlu
Ula. B.	Ti. B.	Çalış. B.
A. F. Cebesoy	R. Karadeniz	Dr. S. Irmak